

Beke Sándor

Erdélyi Toll — az egyetemes magyar irodalom és művelődés szolgálatában (I.)

Beszélgetés sajtómunkatársakkal, szerkesztőkkel, írókkal,
költőkkel, irodalomtörténészekkel, egyetemi tanárokkal
az *Erdélyi Toll* öt éves évfordulóján

(Albert-Lőrincz Márton • Barabás István • Barcsay Andrea-Krisztina
Bertha Zoltán • Bodó Márta • Brauch Magda • Buksa Éva-Mária
Csatáné Bartha Irénke • Demeter Attila • Fülöp Kálmán • Józsa Miklós
Kiss Lehel • Málnási Ferenc • Nagy Székely Ildikó • P. Buzogány Árpád
Pomogáts Béla • Szekeres Lukács Sándor • Tar Károly)

A BESZÉLGETÉS RÉSZTVEVŐI

ALBERT-LŐRINCZ MÁRTON 1951-ben született a Hargita megyei Csíkkarcfalván. Tanár, költő, a teológia doktora. 1990-ben címzetes középiskolai filozófiantár Marosvásárhelyen. 2001 óta a Marosvásárhelyi Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem oktatója, kezdetben óraadó, majd 2004-től főállású adjunktus. A 80-as évek végétől közöl verseket, 2000-től szócikkeket is. Egy verskötet, négy szakkönyv, több tucat cikk és tanulmány szerzője vagy társszerzője, amelyek a pedagógia, a vallás, a nevelésszociológia, a társadalmi beilleszkedés és a kultúra körét érintik.

BARABÁS ISTVÁN 1939-ben született a Fehér megyei Maroskoppándon. Újságíró. 1963 és 1983 között riporter, rovatvezető, 1983–90 között *A Hét* főszerkesztő-helyettese, a XIX-XX. századforduló bukaresti magyarságának a kutatója. Az *Orient Express*, a *Brassói Lapok*, a *Hargita Népe* és a Bukaresti Rádió Magyar Adásának a külső munkatársa volt, a Bukaresti Tudományegyetem hungarológia szakán és a nagyváradi Ady Endre Sajtókollégium óraadó tanára volt a kilencvenes években. A Magyar Újságírók Romániai Egyesületének a tagja.

BARCSAI ANDREA-KRISZTINA Kolozsváron született. Irodalomtörténész, prózaíró. A Kolozsvári Egyetemi Könyvtár munkatársa. Tudományos publikációi többek közt a *Helikonban*, illetve a Rodosz-kötetekben jelentek meg. Első irodalmi jellegű írásait Bajor Andor és Fodor Sándor közölték a *Keresztény Szó*ban, illetve a *Szabadságban*. A későbbiekben a *Helikonban*, a *Korunkban* és a *Cimboráiban* publikált, illetve a *Kosztolányi újragombolva* című antológiában.

BEKE SÁNDOR 1961-ben született Brassóban. Költő, szerkesztő, könyvkiadó. A *Székely Útkereső* (1990–1999) irodalmi és művelődési folyóirat és a Székely Útkereső Kiadványok (1991) alapító-főszerkesztője, az Erdélyi Gondolat (1991), a Székelykapu (2002) és az Erdélyi Pegazus könyvkiadók alapítója és főszerkesztője, az *Erdélyi Toll* (2009) című irodalmi és művelődési folyóirat alapító-főszerkesztője, a Romániai Magyar Írók Szövetségének a tagja. Több, mint negyven vers-, gyermekverskötet és sajtótörténeti kiadvány szerzője.

BERTHA ZOLTÁN 1955-ben született Szentesen. Kölcsey Ferenc-, Tamási Áron-, József Attila-díjas kritikus, irodalomtörténész, habilitált bölcsészdoktor. A Károli Gáspár Református Egyetem Modern Magyar Irodalmi Tanszékének docense.

1978–1990 között a debreceni KLTE Magyar Irodalomtörténeti Intézet könyvtárosa, tudományos munkatársa, 1990–1994 között országgyűlési képviselő és az emberijogi és vallásügyi parlamenti bizottság tagja. 1994-től a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Modern Magyar Irodalmi Tanszékének docense. 1984–1988 között a Magyar Írószövetség fiatal írók József Attila Körének (JAK) vezetőségi tagja, 1982–1987 között az Alföld Stúdió vezetője, a *Dolog és Szellem* (1988–1989), az *Alföld* (1991–1993), a *Holnap* (1990–1993), a *Magyar Élet* (1993–1995) című folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja, 2008 óta az *Agria* folyóirat főmunkatársa.

2001–2004 között a Nemzeti Kulturális Alapprogram Szépirodalmi Szakmai Kollégiumának tagja, 2002-től a Magyar Írószövetség Választmányának, az Írók Alapítványa Kuratóriumának, a Tokaji Írotábor Kuratóriumának, az MTA Köztestületének és a MAOE, a Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Németh László Társaság, a Magyar Újságírók Közössége, a Magyarországi Református Egyház Doktorok Kollégiuma tagja. Több mint ezer tanulmánya, írása látott napvilágot magyarországi, erdélyi, felvidéki, kárpátaljai és délvidéki magyar kiadványokban, több mint száz kárpát-medencei lap, folyóirat közölte írásait. A XX. századi magyar irodalomról és az erdélyi magyar irodalomról számos (mintegy fél tucat) könyve látott napvilágot.

BODÓ MÁRTA 1963-ban született Kolozsváron. Irodalom-, színháztörténész és kritikus, a *Keresztény Szó* és *Vasárnap* katolikus lapok főszerkesztője, teológiai doktor. Tagja a MAKÚSZ-nak (Magyar Katolikus Újságíró Szövetség), a MÜRE-nek (Magyar Újságírók Romániai Egyesület), az ICMICA-Pax Ro-

mananak (a katolikus értelmiség nemzetközi szövetsége), vezetőségi tagja a teológusnők európai szövetségének, az ESWTR-nek. Kutatási területei: az erdélyi katolikus iskolai színjátszás, a(z erdélyi) katolikus kommunikáció és média, a nők egyházi szerepvállalása. Tanulmányai, kritikái, írásai jelentek meg többek között az *Erdélyi Toll*, *Erdélyi Múzeum*, *Látó*, *Korunk*, *Magyar Egyháztörténeti Vázlatok*, *Művelődés*, *Symbolon*, *Studia Universitatis Babeş—Bolyai Theologia Catholica Lati-na*, *Vigilia*, *Vallástudományi Szemle* hasábjain. Saját könyvei mellett több hazai és külföldi kötet társszerzője, illetve szerkesztője.

BRAUCH MAGDA 1937-ben született Temesváron. A nyelvművelés doktora. 1971–1974 között újságíró, 1990-ig több aradi középiskola magyartanára. Nyugdíjasként az aradi egyetem óraadó tanára. 2002-től a Székelykapu Könyvkiadó, 2008-tól az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó szerkesztője. 2009-től az *Erdélyi Toll* szerkesztőbizottságának a tagja. Az Anyanyelvápolók Erdélyi és Magyarországi Szövetségének, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társaságának, a Romániai Írók Szövetségének a tagja. Több nyelvművelő, stilisztikai, irodalomelméleti és sajtótörténeti könyve jelent meg.

BUKSA ÉVA-MÁRIA 1942-ben született Marosvásárhelyen. Színműíró, nyugalmazott tanár. 1974 után magyar és francia nyelvet tanított Maros megye és Marosvásárhely különböző iskoláiban. Színjátékait bemutatták Marosvásárhelyen, Székelyudvarhelyen, Erdőszentgyörgyön, Nyárádszeredában, Apácán, Baróton, Nagybaconban, Hajdúszoboszlón (Mo.) és Virten (Szlovákia). Rendszeresen tart irodalmi és történelmi előadásokat neves magyar személyiségekről. Fontosabb szakmai elismerései: Magyar Írószövetség Kiemelt elismerése (1997), EMKE-díj (1999), Bolyai Farkas Líceum Érdemoklevél, aranyfokozat (2002). Tagja a Kazinczy Ferenc Társaságnak (Mo.) és az Erdélyi Magyar Tudományos Társaságnak. Történelmi színjátékait, históriáit, dramatizált élettörténeteit 2000-ben, illetve 2005-ben jelentette meg kötetben.

CSATÁNÉ BARTHA IRÉNKE a Kis-Küküllő menti Makfalván született 1941. december 9-én, és itt is nevelkedett. Alapfokú tanulmányait szülőfalujában, a középiskolaiakat Erdőszentgyörgyön végezte. Kolozsváron, a Babeş—Bolyai Tudományegyetem bölcsészkarán szerzett tanári diplomát. Tanári pályája főbb állomásai: Korond, Gyergyóalfalu, Szatmárnémeti, majd Magyarországra való áttelepülése után (1994) Eger.

Első versei 1976-ból valók, az 1990-es évek elejétől már rendszeresen publikál, 2000-től pedig irodalmi folyóiratok és újságok rendszeresen közlik írásait: *Agria*, *Erdélyi Toll*, *A Vers*, *Erdőszentgyörgyi Figyelő*, *Fövény*, *Klárisok*, *Makfalvi Tekintő*, *Délhegyalja*, *Múza*.

Tagja a Sütő András Baráti Társaságnak, A Dsida Körnek, A Lenkey Bajtársi Társaságnak, a Wesselényi Alapítványnak, jelenleg a Heves megyei Magyar Irodalomtörténeti Társaság Szépírói tagozatának vezetője. Eddig megjelent kötetei:

Otthonizű szavak (2008), *Gyökerek éneke* (2011), *Csillagórző csodaerdő* — gyermekversek (2012), *Vissza a forráshoz* (megjelenés előtt). Készülőben vannak *A keresztt árnyéka*, *Napringató*, *árnyékűző* című kötetei.

DEMETER ATTILA 1966-ban született Marosvásárhelyen. Költő, újságíró, szerkesztő, szociológus. 1995-től 2005-ig újságíró. 1997–2002 között a *Kobak* (*Kobak Plusz*) című gyermeklap főszerkesztője, 1998-tól 1999-ig a Marosvásárhelyen megjelenő *Elit Magazin* főszerkesztő-helyettese. 2004–2005 között a *Népújság* munkatársa. Írásait, tanulmányait a helyi sajtó jelenteti meg. Verseit közölte az *Erdélyi Toll*, a *Népújság* és egy irodalmi antológia.

FÜLÖP KÁLMÁN 1948. május 30-án született Marosvásárhelyen. A Kis-Küküllő menti magyar faluban, Nagykendén nő fel. A Kolozsvári Egyetemi Fokú Egységes Protestáns Theológia hallgatója négy éven át. Egy baleset miatt kénytelen abbahagyni tanulmányait. A *Román Vizek Övezet* marosvásárhelyi kiadelségénél dolgozik vízügyi felügyelőként egészen nyugdíjazásáig. Tagja az Erdélyi Magyar Írók Ligájának. Verseit újságok és folyóiratok közlik Romániában, Magyarországon és Kanadában. Több mint tíz éve a Nagykendi Református Egyház főgondnokaként veszi ki részét a közéleti életben. Szerepelt két antológiában. Három verseskötet szerzője. Az 1989-es rendszerváltás után néhány hektár földjét és szőlőst műveli nagy-nagy hozzáállással.

JÓZSA MIKLÓS 1934. június 20-án Kézdisárfalván (Kovászna megye). Tanár, közösség-szervező, közíró. Elemi iskoláit szülőfalujában, majd Biharfalván, a gimnáziumot a Székely Mikó Kollégiumban Sepsiszentgyörgyön végezte. Tanítói oklevelet a székelykeresztúri Fiú Tanítóképzőben, 1956-ban a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán pedig tanári diplomát szerzett. Majdnem fél évszázados tanári pályáját Désen kezdte el és 2002-ben a nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégiumban fejezte be. Több, mint öt évig Enyed rajon nemzetiségi szaktanfelügyelője, ezután egy ideig a Bethlen Gábor Kollégium igazgatója, majd aligazgatója volt. 1989 után a Fehér Megyei RMDSZ Etikai Bizottságának tagja. A nagyenyedi Dr. Szász Pál Magyar Közösségi Ház Áprily-estek nevű irodalmi-művelődési körének működtetője, szervezője. Megalapítja a Bethlen Kollégium iskolamúzeumát. Az EMKE tagja. Két könyv társszerzője, Berde Mária nagyenyedi életének és munkásságának a kutatója. Írásai, tanulmányai jelennek meg a *Tanügyi Újságban*, *Utunkban*, *Új Életben*, *Művelődésben*, *Erdélyi Tollban*.

KISS LEHEL 1984-ben született Szilágyosmlyón. A Zilahi Református Wes-selényi Kollégiumban érettségizett 2003-ban, majd lelkipásztori képesítést szerzett a nagyvárad Magyar Baptista Teológiai Fakultáson. 2006-tól az Erdélyi Magyar Baptista Levéltár levéltárosa. 2009 óta Szamosújváron és körzetében lelkipásztor. Első verseit 1995-ben közölte a *Napsugár*. Zilahi diákként a megyei hetilap, a *Szilágy-ság* munkatársa lett (2001-től) — versek mellett tudósításokat is közölt. 2002-től

évente részt vesz a Költészet Tavasza elnevezésű nemzetközi költőtalálkozón, Zilahon. Az évek során több tucatnyi egyházi és irodalmi lapban, folyóiratban, antológiában jelentek meg szépirodalmi, egyháztörténeti tárgyú és publicisztikai írásai. Számos egyháztörténeti és szépirodalmi kötet lektora, ill. előszavának szerzője. Munkásságában jelentős helyet foglalnak el gyermekirodalmi alkotásai.

MÁLNÁSI FERENC 1940-ben született Kolozsváron. I. fokozatú középiskolai tanár, tankönyvíró, a nyelvtudományok doktora. Tanulmányait, nyelv-művelő írásait közli a *Tanügyi Újság*, a *Közoktatás*, az *Utunk*, a *Korunk*, a *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*, a *Magiszter*, az *Erdélyi Toll*, a *Magyartanítás*, a *Nyelvünk és Kultúránk*, az *Édes Anyanyelvünk*, a *Könyv és Nevelés*. Tankönyvei, irodalmi műelemzése, nyelvi, nyelv-művelő, anyanyelvtörténeti, művelődési írásai, esszéi, tanulmányai több kötetben láttak napvilágot.

NAGY SZÉKELY ILDIKÓ 1979-ben született Maros megye székhelyén, Marosvásárhelyen. Újságíró, író. 2002-ben fejezte be tanulmányait a kolozsvári Babeş—Bolyai Tudományegyetem Politikai Tudományok és Közigazgatás Karán, újságírói szakon, 2008-ban diplomázott a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem marosvásárhelyi Műszaki és Humántudományok Karán, kommunikáció és közkapcsolatok szakon. Már a középiskolai évek alatt publikált verseket, illetve rövidprózát a *Nép-újság* című Maros megyei napilap irodalmi-művelődési mellékletében, a *Műzsában*. 2007-től a lap állandó, belső munkatársa lett. Ugyanebben az évben jelent meg *Mint könnyű léptű óriás* című első verseskötete a marosvásárhelyi Juventus kiadónál. Később van *Ajándék. Krisztián könyve* című gyermekverses könyve, amely az Erdélyi Gondolat gondozásában jelenik majd meg.

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD 1965-ben született a Hargita megyei Székelykeresztúron. Író, költő, szerkesztő, műfordító. Jelenleg a székelyudvarhelyi székely Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont közművelődési munkatársa. Verset, prózát, gyermekirodalmi írásokat, illetve tanulmányokat, riportokat, interjúkat közöl Udvarhelyszékről. Több kiadó és folyóirat, közel 200 önálló kiadvány szerkesztője, olvasószerkesztője, korrektora. Irodalmi pályázatokon díjazták írásait. Elbeszélései, gyermekirodalmi, népismereti írásai, néprajzi gyűjtései, tanulmányai, riportjai, műfordításai több kötetben jelentek meg.

POMOGÁTS BÉLA 1934-ben született Budapesten. Az irodalomtudomány doktora, Széchenyi- és József Attila-díjas, a Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztjével kitüntetett irodalomtörténész, kritikus.

1965 óta a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének munkatársa, 20. századi osztályvezetője, majd igazgatóhelyettese, 1996 óta tudományos tanácsadója, 1994 és 1997 között közgyűlési képviselője, az Akadémiai Kutatóhelyi Tanács és az Irodalomtudományok Bizottságának, a Doktori Tanács irodalomtudományi szakbizottságának a tagja. 1992-től a Magyar Nyelv

és Kultúra Nemzetközi Társasága és az Anyanyelvi Konferencia elnöke. 1995 és 2001 között a Magyar Írószövetség elnöke, 2002–2007 között az Illyés Köz-alapítvány kurátora. A *Literatúra* főszerkesztője, a *Nyelvünk és Kultúránk* és az *Európai Utas* szerkesztőbizottságának az elnöke, a *Vigília*, a *Magyar Nemzet*, a *Kisebbségkutatás* és a *Valóság* szerkesztőbizottságának tagja. A két világháború közötti és az 1945 utáni magyar irodalom, az erdélyi, valamint a nyugati magyar irodalom történetével foglalkozó tanulmányai közel 100 könyvében láttak napvilágot.

SZEKERES LUKÁCS SÁNDOR 1954-ben a maroszséki Erdőszentgyörgyön született, de fiatal éveit az udvarhelyszéki Felsősófalván töltötte. Jogász, jogtörténész, jogi doktor. Az 1980-as évektől közölt irodalmi recenziókat Erdélyben. Magyarországra való költözése után történelmi, jogtörténeti írásokat jelentett meg. Könyveit Székelyudvarhelyen adta ki, egyéb írásait erdélyi és magyarországi folyóiratokban jelentette meg. A székely jog témakörében a budapesti ELTE-n, illetve a Károli Gáspár Református Egyetemen tartott előadásokat. A székelyek történelmével kapcsolatosan Erdélyben és Magyarországon civil szervezetek előtt is tartott előadásokat. Egyik kezdeményezője volt az egyetlen székely fejedelem, Székely Mózes mellszobrának felállításában, melyet 2013. augusztus 25-én avattak fel Felsősófalván.

TAR KÁROLY 1935. augusztus 30-án született Kolozsváron. Technikus, tanár és újságíró végzettségű. Ötvennégy éve lap- és könyvszerkesztő: volt riportter, művelődési felügyelő, a romániai magyar ifjúsági lap rovatvezetője, publicistája, a *Napsugár* gyermekirodalmi folyóirat főszerkesztője, az Erdélyi Szépművéses Céh egyik újraalapítója és intézője. Az Erdélyi Kiskönyvtár alapító-szerkesztője, az *Ághegy* című skandináviai magyar irodalmi és művészeti folyóirat, az *Ághegy Könyvek* sorozat és a *Magyar Líget* alapító szerkesztője. A Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társaságának választmányi tagja, a Román, a Magyar és a Svéd Írószövetség, valamint az Erdélyi Magyar Írók Ligája és a Magyar Újságírók Országos Szövetségének tagja, az Egyetemes Kultúra Lovagja, Ex Libris-díjas. Irodalmi és irodalomszervezői munkásságáért a Magyar Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki. Mintegy félszáz regény, vers, tanulmánykötet, kézikönyv szerzője, fordító. A *Szerenád dobra, cintányérra és egyéb ütőhangszerekre* című regényét az Irodalmi Jelen pályázatán díjazták. Önéletrajzi regényének harmadik kötetén dolgozik. 1995-től Svédországban él és dolgozik a magyar művelődést önzetlenül szolgálva.
